

Politechnika Koszalińska

ul. Śniadeckich 2

75-453 Koszalin

www.tu.koszalin.pl

Karta kursu

Informacje ogólne	
Cykl kształcenia:	2012.10 - 2015.09 (6 sem., 3 lata)
Jednostka prowadząca kierunek:	Instytut Polityki Społecznej i Stosunków Międzynarodowych
Kierunek studiów:	Europeistyka
Nazwa kursu:	Systemy polityczne państw europejskich
Przynależność do modułu:	Polityczno - prawny

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	Konwersatorium
Liczba godzin kursu:	9	18				
Liczba punktów ECTS	2,0					
Sposób zaliczania:	Egzamin					

KARTA KURSU nr 5140							
Informacje ogólne o kursie							
Jednostka realizująca:	Instytut Polityki Społecznej i Stosunków Międzynarodowych						
Katedra/Zakład:	Zakład Stosunków Międzynarodowych						
Osoba odpowiedzialna dydaktycznie:	Śikora-Gaca Małgorzata dr						
Profil studiów:	ogólnoakademicki						
Forma studiów:	Niestacjonarne						
Poziom kształcenia:	I Stopień						
Semestr:	6						
Kod kursu:							
Język wykładowy:	polski						
Rodzaj kursu:	obowiązkowy						
Forma zajęć:	W	W+Ć	Ć	L	P	S	K
		X					
Cele kursu							
Zapoznanie studentów z ustrojami reprezentatywnych państw demokratycznych; Zapoznanie studentów z mechanizmami funkcjonowania poszczególnych instytucji (parlamentu, rządu, głowy państwa) w państwach demokratycznych; Zapoznanie studentów z różnicami i podobieństwami występującymi między wiodącymi systemami politycznymi funkcjonującymi na świecie; odniesienie tych cech do warunków polskich; Zapoznanie studentów z cechami charakterystycznymi reżimów demokratycznych i niedemokratycznych							
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji							
Znajomość społeczeństwa i kultury Europy Znajomość nauki o polityce							
Efekty kształcenia dla kursu (EKP)						Odniesienie do modułowych efektów kształcenia (EKM)	
EKP1	Wiedza	wiedza na temat teorii systemów politycznych, ich istoty, zakresu i otoczenia, historycznych uwarunkowań ich powstawania i rozwoju, typologii i podziałów;				M1A3_W01	
EKP2	Wiedza	wiedza na temat reżimu politycznego, formy rządów, relacji między organami władzy, idei, wartości, mechanizmów oraz form instytucjonalizacji prawnej systemów;				M1A3_W02	
EKP3	Wiedza	wiedza na temat systemów partyjnych, ruchów społecznych, organizacji, grup interesu i innych form aktywności obywatelskiej w ramach demokratycznego systemu politycznego;				M1A3_W02	
EKP4	Wiedza	wiedza na temat kultury politycznej społeczeństwa oraz systemów wyborczych i zachowań wyborczych;				M1A3_W01	
EKP5	Wiedza	wiedza na temat pozycji sektora bezpieczeństwa w systemie politycznym;				M1A3_W02	

EKP6	Umiejętności	umiejętność racjonalnego oceniania i interpretowania zasadniczych uwarunkowań i współzależności funkcjonowania współczesnych systemów politycznych;	M1A3_U02
EKP7	Umiejętności	umiejętność łączenia nabytej wiedzy z innymi treściami będącymi przedmiotem studiów;	M1A3_U03
EKP8	Umiejętności	umiejętność analizowania i porównywania systemów politycznych;	M1A3_U03
EKP9	Umiejętności	umiejętność samodzielnego podwyższania swoich kwalifikacji w obrębie problematyki ujętej w realizowanym przedmiocie;	M1A3_U06
EKP10	Kompetencje społeczne	kompetencje niezbędne dla specjalisty posiadającego zarówno wiedzę, jak i umiejętności jej praktycznego zastosowania;	M1A3_K01
EKP11	Kompetencje społeczne	kompetencje świadomego obywatela państwa z ugruntowaną tradycją demokratycznego systemu politycznego;	M1A3_K02
EKP12	Kompetencje społeczne	kompetencje do występowania w roli analityka systemu politycznego;	M1A3_K03

Treści programowe			
WK0	Pojęcie, przedmiot i zakres systemu politycznego (ewolucja ustrojów politycznych w świecie; ustrój polityczny a system polityczny; charakterystyka systemu politycznego; ujęcie instytucjonalne; ujęcie behawioralno-funkcjonalne; relacje zachodzące między państwem a system politycznym; typologie systemów politycznych; legitymizacja władzy w systemach politycznych; funkcje systemu politycznego)	1	EKP1, EKP10, EKP12, EKP7
WK0	Otoczenie systemu politycznego (charakterystyka otoczenia systemu politycznego; pojęcie grup interesu; funkcje grup interesu w systemach demokratycznych; typologie grup interesu; grupy interesu a administracja państwowa; udział grup interesu w procedurach decyzyjnych; grupy interesu a parlamenty; grupy interesu a partie polityczne; związki zawodowe; Kościoły; armia i jej demokratyczna kontrola)	1	EKP1, EKP10, EKP12, EKP7
WK0	Demokratyczne państwo prawa (pojęcie państwa i jego historyczne ujęcie; społeczne podstawy państwa; od państwa prawa do demokratycznego państwa prawa; demokratyczne państwo prawne i społeczeństwo obywatelskie; gwarancje ustrojowe państwa prawa; gwarancje legislacyjne państwa prawa; gwarancje proceduralne państwa prawa; podstawy klasyfikacji państw; zagrożenia dla demokratycznego państwa prawa)	1	EKP1, EKP12, EKP2, EKP7, EKP8
WK0	Systemy autorytarne (pojęcie i cechy autorytaryzmu; historyczne uwarunkowania autorytaryzmu; reżimy biurokratyczno-militarystyczne; autorytarny korporacjonizm; reżimy pokolonialno - mobilizujące; reżimy rasowe i etniczne; reżimy religijne; autorytaryzm środkowoeuropejski; proces przechodzenia z państwa prawa do reżimu autorytarnego na przykładzie koncepcji Dollfusa w Austrii; przechodzenie od autorytaryzmu do państwa prawa)	5	EKP1, EKP2, EKP5, EKP7
WK0	Systemy totalitarne (pojęcie i cechy totalitaryzmu; totalitaryzm a autorytaryzm; charakterystyka systemów totalitarnych XX w.; przykład III Rzeszy Niemieckiej, ZSRR w okresie przywództwa Józefa Stalina; Chiny Ludowe w czasie maoizmu i Kampucza okresu Czerwonych Khmerów; przechodzenie od totalitaryzmu do autorytaryzmu i demokracji)	5	EKP1, EKP12, EKP2, EKP5, EKP7
WK0	Monarchie i republiki w systemach politycznych (kształtowanie się aparatu państwowego; monarchia historyczna i współczesna; monarchia dziedziczna, absolutna i oświecona; podobieństwa i różnice monarchii europejskich i azjatyckich; pozycja głowy państwa w księstwach, królestwach i cesarstwach oraz emiratach, sułtanatach i kalifatach; pozycja głowy państwa w systemach republikańskich; konstytucyjne uregulowania prawne monarchicznych i republikańskich form ustrojowych)	5	EKP1, EKP10, EKP12, EKP7
WK0	Unitaryzm, federalizm i konfederalizm w systemach politycznych (pojęcie i cechy unitaryzmu; pojęcie i cechy federalizmu; pojęcie i cechy konfederalizmu; pojęcie i cechy autonomii; państwa unitarne scentralizowane i zdecentralizowane; znaczenie dekoncentracji władzy polit.; regiony i regionalizm; euroregiony; istota autonomii; przykłady autonomii; państwa złożone i ich charakterystyka; ewolucyjne formy państw złożonych; federalizm i wielokulturowość; federalizm na przykładzie wybranych państw; konfederalizm na przykładzie historycznych związków państwowych)	5	EKP1, EKP10, EKP12, EKP7
WK0	System organów państwowych (pojęcie i cechy organów państwa; zasada podziału władz; zakres systemu organów państwowych; relacje między legislatywą, egzekutywą i sądownictwem; cechy administracji państwowej; administracja państwowa i administracja samorządowa; cechy urzędników - kompetencje, uczciwość, lojalność wobec państwa, apolityczność; służba cywilna - kryteria naboru, awansowanie, stanowiska polityczne i apolityczne)	5	EKP1, EKP12, EKP3, EKP7, EKP8
WK0	Władza ustawodawcza (Ustrojowa pozycja parlamentu; funkcje parlamentu; opozycja parlamentarna - jej status i funkcje; tworzenie i odwoływanie rządu przy udziale parlamentu; parlamentarna kontrola rządu i administracji państwowej; organizacja pracy parlamentu, jego organy, posiedzenia plenarne, praca w komisjach; procedury ustawodawcze - inicjatywa ustawodawcza, prace nad projektem ustawy, głosowania, uchwalanie ustawy i wejście jej w życie; parlamenty jednoizbowe; parlamenty dwuizbowe - charakterystyka strukturalna i funkcjonalna; izby drugie - izby „refleksji” czy izby „oporu”; relacje między dwoma izbami w procedurach ustawodawczych; status izb drugich w wybranych systemach politycznych)	5	EKP1, EKP12, EKP3, EKP9
WK0	Władza wykonawcza (Głowa państwa w monarchiach i republikach; głowa państwa w różnych systemach rządowych; głowa państwa jako ośrodek władzy wykonawczej; uprawnienia własne głowy państwa; istota rządzenia; tworzenie rządu i jego trwałość; skład rządu i gabinetu - pozycja szefa rządu, ministrowie resortowi i inni członkowie rządu; kolegiałność i spójność działania rządu, zasada lojalności w rządzie; prerogatywy rządu wobec parlamentu - inicjatywa lojalności w rządzie; prerogatywy rządu wobec parlamentu - inicjatywa ustawodawcza, zakres udziału w stanowieniu prawa, możliwości rozwiązania parlamentu)	5	EKP1, EKP12, EKP3, EKP9

WK0	Władza sądownicza oraz sądownictwo konstytucyjne (Sądownictwo konstytucyjne jako element demokracji konstytucyjnej; status sądów konstytucyjnych; europejski i amerykański model sądownictwa konstytucyjnego; skład i tryb powoływania sądów konstytucyjnych; procedury; zakres kontroli sądownictwa oraz jej efekty; przykłady sądów konstytucyjnych na przykładzie wybranych państw; sądownictwo powszechne; instytucje organów sądowniczych)	5	EKP1, EKP12, EKP3, EKP9
WK0	Współczesne systemy rządów (Pojęcie i klasyfikacja systemów rządowych; charakterystyka współczesnych systemów rządowych; system rządów prezydenckich i jego cechy; system rządów półprezydenckich i jego cechy; system rządów parlamentarno-gabinetowych i jego cechy; system rządów parlamentarno-komitetowych i jego cechy; systemy rządów kanclerskich i jego cechy; schematy struktur instytucjonalnych; przykłady konstytucyjno-prawne)	5	EKP1, EKP12, EKP3, EKP9
WK0	Spółeczeństwo obywatelskie (Teoretyczne podstawy definiowania społeczeństwa obywatelskiego; obywatelska aktywność w systemach demokratycznych; świadomość demokratyczna; inicjatywy obywatelskie; ruchy społeczne; formy demokracji bezpośredniej - inicjatywa ludowa, referendum, inne; zalety i słabości demokracji partycypacyjnej; „demokracja racjonalna”; samorząd terytorialny w wybranych państwach)	5	EKP1, EKP11, EKP12, EKP3, EKP4, EKP7
WK0	Transformacja systemowa Europy Środkowo-Wschodniej (czynniki zewnętrzne i wewnętrzne kształtujące transformację ustrojową; Jesień Narodów 1989 r.; przejście od autorytaryzmu do demokracji; budowa nowych struktur politycznych, gospodarczych i społecznych; tworzenie demokratycznych organów politycznych, państwa; system polityczny Węgier, Czech i Słowacji, Bułgarii, Rumunii, Albanii, krajów b. Jugosławii, krajów b. ZSRR; porównanie demokracji środkowoeuropejskich z zachodnioeuropejskimi)	5	EKP1, EKP12, EKP3, EKP4, EKP5, EKP7, EKP8
WK0	Polityczny wymiar integracji europejskiej (kształtowanie się wspólnej Europy; rezultaty integracji europejskiej; zakres i perspektywy integracji politycznej; instytucje UE - Parlament Europejski oraz Komisja Europejska, wzajemne relacje, zakres kompetencji, działalność, perspektywy politycznej integracji europejskiej)	5	EKP1, EKP10, EKP12, EKP7, EKP8
ĆWC0	Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii: Ewolucja ustroju politycznego, Konstytucja brytyjska, Izba Gmin, Izba Lordów, Monarcha, Rząd i Gabinet.	3	EKP10, EKP12, EKP3, EKP4, EKP6, EKP9
ĆWC0	Ustrój polityczny Republiki Francuskiej: Geneza ustroju Republiki Francuskiej, Tworzenie prawnych podstaw ustroju i charakterystyka konstytucji z roku 1958, System partyjny - podstawowe siły polityczne Francji, System wyborczy i jego ewolucja w okresie V Republiki, Ewolucja ustroju politycznego w okresie V Republiki.	3	EKP10, EKP12, EKP3, EKP4, EKP6, EKP9
ĆWC0	Ustrój polityczny Niemiec: Ewolucja ustroju politycznego, Konstytucja RFN i jej zasady Naczelne, System organów państwowych.	3	EKP10, EKP12, EKP3, EKP4, EKP6, EKP9
ĆWC0	Ustrój polityczny Republiki Włoskiej: Geneza i ogólna charakterystyka Konstytucji z roku 1947, Partie polityczne Włoch, Prawa i wolności obywateli, System wyborczy Włoch, System Organów Państwowych, Włoskie reformy systemu politycznego.	3	EKP10, EKP12, EKP3, EKP4, EKP6, EKP9
ĆWC0	Przykład państwa spoza UE	3	EKP10, EKP12, EKP3, EKP4, EKP5, EKP6, EKP9
ĆWC0	Ustrój Polityczny Stanów Zjednoczonych Ameryki: Geneza i kształtowanie się amerykańskiego systemu politycznego, System źródeł prawa, System federalny, System partyjny, Kongres, Prezydent, Władza sądownicza.	3	EKP10, EKP12, EKP3, EKP4, EKP5, EKP6, EKP9
SUMA GODZIN		81	

Narzędzia dydaktyczne

1	podręczniki akademickie
2	prezentacje multimedialne
3	preskrypty wykładów na prawach rękopisu
4	środki techniczne (komputer, projektor)

Sposoby oceny

L.p.	Oznaczenie efektów kształcenia dla kursu (EKP)	Sposób weryfikacji efektów kształcenia	Zasady oceny
1	EKP1	egzamin	EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
2	EKP2	egzamin	EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%

3	EKP3	egzamin	EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
4	EKP4	kolokwium	KOLOKWIUM: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
5	EKP5	egzamin	EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
6	EKP6	kolokwium	KOLOKWIUM: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
7	EKP7	egzamin	EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
8	EKP8	egzamin	EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
9	EKP9	kolokwium, egzamin	KOLOKWIUM, EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
10	EKP10	kolokwium, egzamin	KOLOKWIUM, EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
11	EKP11	egzamin	EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%
12	EKP12	kolokwium, egzamin	KOLOKWIUM, EGZAMIN: ocena dostateczna - 70% poprawnych odpowiedzi, dobra - 80%, bardzo dobra - 90%

Obciążenie pracą studenta

L.p.	Formy aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
1	godziny wynikające z planu zajęć	27,00
2	przygotowanie do zajęć	10,00
3	przygotowanie do egzaminu	20,00
4	zapoznanie się z literaturą podstawową i uzupełniającą	28,00
5	przygotowanie prezentacji multimedialnej	3,00
6	konsultacje z nauczycielem akademickim	2,00
SUMA GODZIN		90
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA KURSU		[99,9] ECTS
w tym liczba ECTS dla zajęć z udziałem nauczyciela akademickiego		[1,0] ECTS
w tym szacunkowo dla zajęć praktycznych		[1,0] ECTS

Literatura podstawowa

1. Ustawy zasadnicze Stanów Zjednoczonych Ameryki, V Republiki Francuskiej, Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Włoskiej, Konfederacji Szwajcarskiej, Federacji Rosyjskiej.
2. Ustawodawstwo Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.
3. Ustawy zasadnicze Grecji, Hiszpanii, Portugalii, Norwegii, Szwecji, Belgii, Holandii, Luksemburga.
4. Ustawy zasadnicze demokracji środkowoeuropejskich.

1. Antoszewski A., Herbut R. (red.), Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza, Wrocław 1997.
2. Antoszewski A., Herbut R., Systemy polityczne współczesnej Europy, Warszawa 2006.
3. Antoszewski A., Herbut R., Systemy polityczne współczesnego świata, Gdańsk 2001.
4. Balicki R., Ustroje państw współczesnych, Wrocław 2003.
5. Bankowicz M., Tkaczyński J., Oblicza współczesnego państwa, Toruń 2003.
6. Baszkiewicz J., Powszechna historia ustrojów państwowych, Gdańsk 1998.
7. Bokajto W. (red.), Federalizm. Teorie i koncepcje, Wrocław 1998.
8. Deszczyński P., Gołata K., Demokratyczne systemy i doktryny polityczne, Poznań 2003.

- Gulczyński M., Panorama systemów politycznych świata, Warszawa 2004
9. Domagała M. (red.), Konstytucyjne systemy rządów, Warszawa 1997.
 10. Gdulewicz E., Kręcis W., Orłowski W., Skrzydło W., Zakrzewski W., Ustroje państw współczesnych, Lublin 1997, t. 1; Lublin 2002, t. 2.
 11. Gulczyński M., Panorama systemów politycznych świata, Warszawa 2004
 12. Knopek J. (oprac.), Współczesne systemy polityczne w wypisach, Bydgoszcz 2001.
 13. Olson D.M., Demokratyczne instytucje legislacyjne. Ujęcie porównawcze, Warszawa 1998.
 14. Peters G., Administracja publiczna w systemie politycznym, Warszawa 1999.
 15. Rousseau D., Sądowictwo konstytucyjne w Europie, Warszawa 1999.
 16. Sarnecki P., Ustroje konstytucyjne państw współczesnych, Kraków 2003.
 17. Współczesne systemy polityczne, red. M. Żmigrodzki i B. Dziemidok-Olszewska, Warszawa 2007.
 18. Zwierzchowski E. (red.), Izby drugie parlamentu, Białystok 1996.
 19. Zwierzchowski E. (red.), Opozycja parlamentarna, Warszawa 2000.

Literatura uzupełniająca

1. 1. Antoszewski A., Wzorce rywalizacji politycznej we współczesnych demokracjach europejskich, Wrocław 2004.
 2. Bidwell A.S., Blaski i cienie parlamentaryzmu brytyjskiego, Warszawa 2004.
 3. Braud Ph., Rozkosze demokracji, Warszawa 1995.
 4. Complak K., Parlament we współczesnej Ameryce Łacińskiej, Wrocław 1994.
 5. Dahl R., Demokracja i jej krytycy, Kraków 1995.
 6. Dziemidok-Olszewska B., Instytucja prezydenta w państwach Europy Środkowo-Wschodniej, Lublin 2003.
 7. Fukuyama F., Budowanie państwa. Władza i ład międzynarodowy w XXI wieku, Poznań 2005.
 8. Huntington S.P., Trzecia fala demokratyzacji, Warszawa 1995, przeł. A. Dziurdzik.
 9. Jamróz A., Demokracja współczesna, Białystok 1993.
 10. Ludwikowska A.M., Sądowictwo konstytucyjne w Europie Środkowo-Wschodniej, Toruń 2002.
 11. Machelski Z., Opozycja w systemie demokracji parlamentarnej. Wielka Brytania, Niemcy, Włochy, Warszawa 2001.
 12. Marczevska-Rytko M., Demokracje bezpośrednie w teorii i praktyce politycznej, Lublin 2001.
 13. Mołdawa T. (red.), Zagadnienia konstytucjonalizmu krajów Europy Środkowo-Wschodniej, Warszawa 2003.
 14. Rubisz L., Zuba K. (red.), Przywództwo polityczne. Teorie i rzeczywistość, Toruń 2004.
 15. Sartori G., Teoria demokracji, Warszawa 1994.
 16. Steiner J., Demokracje europejskie, Rzeszów 1993.
 17. Stelmach A., Zmiana i stabilność w systemie politycznym współczesnej Rosji, Poznań 2003.
 18. Szczupaczyński J. (oprac.), Elity, demokracja, wybory, Warszawa 1995.
 19. Szymanek J., Druga izba we współczesnym parlamencie. Analiza porównawcza na przykładzie europejskich państw unitarnych, Warszawa 2005.
 20. Szymanek J., Kształtowanie składu drugich izb parlamentu (w europejskich państwach unitarnych), Warszawa 2004.
 21. Witkowski Z., Ustrój konstytucyjny współczesnych Włoch w aktualnej fazie jego przemian 1989-2004, Toruń 2004.
 22. Wojtaszczyk K.A. (red.), Systemy polityczne wybranych państw, Warszawa 2004.
 23. Zieliński E., Boksztanin I., Rządy w państwach Europy, Warszawa 2003.
 24. Zieliński E., Boksztanin I., Referendum w państwach Europy, Warszawa 2003.
 25. Żukowski A., Systemy wyborcze. Wprowadzenie, wyd. 2, Olsztyn 1999.
-
2. 1. Borgostroem C.F., Comitology. Delegation of powers in the European Union and the Committee System, Oxford 2005.
 2. Hix, R.S., The Political System of the European Union, Palgrave 1999.
-
3. 1. Encyklopedie, leksykony i słowniki
 2. Czasopismo „Przegląd Sejmowy” i jego kolejne numery
 3. Seria wyd. Biblioteki Sejmowej pt. „Parlamenty świata”
 4. Seria wyd. Biblioteki Sejmowej pt. „Systemy konstytucyjne państw świata”

Nauczyciel prowadzący kurs

1. Małgorzata Sikora-Gaca, dr